2019

M.A.

2nd Semester Examination

SANSKRIT

PAPER – SAN – 203

Full Marks :50

Time : 2 Hours

Answer all questions

The figures in the right hand margin indicate marks

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable

Illustrate the answers wherever necessary

सर्वे प्रश्नाः सुरगिरा समाधेयाः।

1.i)द्वयोः प्रश्नयोरुत्तरं देयम्। 2X2

क)नैषधचरिते कति सर्गाः समुपलभ्यन्ते?अस्य प्रसिद्धः टीकाकारः कः ?

ख)काः चतुर्धशः विद्याः?

ग)नैषधचरिते प्रथमे सर्गे प्रयुक्तः छन्दोविशेषः कः?

घ)मदेकपुत्रा जननी जरातुरा,
नवप्रसूतिर्वरटा तपस्विनी॥--इति कुतः उद्धृतः?

ii)द्वयोः प्रश्नयोरुत्तरं देयम्। 2X2

क)मेघदूतम् –इति खण्डकाव्यस्य उपजीव्यत्वं किमस्ति?

ख)मेघदूते कविना कीदृशं मंगलाचरणं कृतम् ?

ग) गन्तव्या ते वसतिरलका –अलका केन गन्तव्या?
केषां वसतिः खलु अलका ?

घ) यक्षः कुवेरेण कथम् अभिशप्तः ?

(Turn Over)

2.i)यथेच्छंद्वयोःव्याख्याकार्या। 4X2

क) अमुष्य विद्या रसनाग्रनर्तकी त्रयीव नीताङ्गगुणेन विस्तरम्।
अगाहताष्टादशतां जिगीषयानवद्वयद्वीपपृथग्जयश्रियाम्॥

ख)निवारितास्तेन महोतलेऽखिले निरीतिभावं गमितेऽतिवृष्टयः ।
न तत्यजुर्नूनमनन्यसंश्रयाः प्रतीपभूपालमृगादृशां दृशः॥

ग)अयं दरिद्रो भवतेति वैधसीं लिपिं ललाटेऽर्थीजनस्य जाग्रतीम्।
मृषां न चक्रेऽल्पितकल्पपादपः प्रणीय दरिद्र्यदरिद्रतां नृपः॥

घ)निपीय यस्य क्षितिरक्षिणः कथां तथाद्रियन्ते न बुधाः सुधामपि।
नलः सितच्छत्रितकीर्तिमण्डलः स राशिरासीन्महसां महोज्ज्वलः॥

ii)यथेच्छंद्वयोःव्याख्याकार्या। 4X2

क)जातं वंशे भुवनविदिते पुष्करावर्तकानांजानामि त्वां प्रकृतिपुरुषु कामरूपं मघोनः।
तेनार्थित्वं त्वयि विधिवशाद् दूरबन्धुर्गतोऽहं याच्ञा मोघा वरमधिगुणे नाधमे लब्धकामा॥

ख)मन्दं मन्दं नुदति पवनश्चानुकूलो यथा त्वां वामश्चायं नदति मधुरं चातकस्ते सगन्धः।
गर्भाधानक्षणपरिचयान्नूनमाबद्धमालाः सेविष्यन्ते नयनसुभगं रवे भवन्तं बलाकाः॥

ग)वेणीभूतप्रतनुसलिला तामतीतस्य सिन्धुःपाण्डुच्छाया तटरुहतरुभिरंशिभिः शीर्णपर्णैः।
सौभाग्यं ते सुभग विरहावस्थया व्यञ्जयन्ती कार्श्यं येन त्यजति विदिना स त्वयैवोपपाद्य॥

घ) हस्ते लीलाकमलमलके बालकुन्दानुविद्धं नीता लोध्रप्रसवरजसा पाण्डुतामानने श्रीः।

3.कयोश्चिद् द्वयोः उत्तरं लेख्यम् - 8X2

क) नैषधे पदलालित्यम् उक्तेरस्याः सार्थक्यं सप्रमाणं सम्यक् सम्पाद्यताम्।

अथवा

दमयन्त्याः नलं प्रति कीदृशः पूर्वरागः तद् नैषधचरितमहाकाव्यस्य प्रथमसर्गमाश्रित्य प्रस्तूयताम्।

ख) मेघदूते आषाढस्य प्रथमदिवसे प्रशमदिवसे पाठयोः कः समीचीन इति मल्लिनाथानुसारं प्रतिपाद्यताम् ।

अथवा

मेघदूतमनुसृत्य मेघस्य दौत्यमार्गस्य विवरणं प्रस्तूयताम्।

Internal Assessment :10 marks)